

В. Я. Чирва, Д. П. Толстенко

Казанський Борис Олександрович

КАЗАНСЬКИЙ Борис Олександрович (13(25). 04. 1891, Одеса – 05. 04. 1973, Москва) – фахівець у галузі органічної хімії. Доктор хімічних наук (1935, без захисту дис.), професор (1935), академік АН СРСР (1946). Герой Соц. Праці (1969). Сталінська премія (1949). Державні нагороди СРСР. Закін. Моск. університет (1918), де відтоді й працював: від 1935 – проф., від 1949 – завідувач кафедри орган. каталізу, від 1953 – завідувач кафедри хімії нафти, від 1961 – професор кафедри хімії нафти і орган. каталізу. Водночас від 1936 – в Інституті орган. хімії АН СРСР (Москва): зав. лаб. каталіт. синтезу, 1954–66 – директор Розробляв основи нафтохімії і каталіт. перетворень вуглеводнів. Спільно з учнями відкрив нові каталіт. реакції утворення цикліч. вуглеводнів, з М. Зелінським і А. Плате – каталіт. реакцію селектив. гідрогенолізу циклопентанових вуглеводнів в атмосфері водню на платиновому каталізаторі з розриванням лише одного з п'яти вуглеводень-вуглеводних зв'язків (1934), з А. Плате – реакцію С₆-дегідроциклізації (ароматизації) парафінових вуглеводнів (1936). Встановив правила гідрогенолізу та ізомеризації С₃- і С₄-циклоалканів, закономірності гідрування етилену, його гомологів різного ступеня алкілування (1950); розробив (спільно з Г. Ландсбергом) методику вивчення індивід. складу бензину.

Основні праці

Ароматизация некоторых гомологов циклопентана и парафинов в присутствии платинированного угля // Журн. общей химии. 1937. Т. 7, вып. 2 (співавтор); Каталитическое присоединение водорода к соединениям с несколькими двойными связями // Там само. 1938. Т. 8, вып. 14–15 (співавтор); Каталитическое гидрирование углеводородов ряда

циклопентана с расщеплением кольца // УХ. 1948. Т. 17, вып. 6; Каталитическое гидрирование двунепредельных соединений с сопряженной системой двойных связей. Сообщение 1. Гидрирование диозокротила // Изв. АН СРСР. Отдел. хим. наук. 1952. № 3 (співавтор); Каталитическое превращение углеводородов // Хим. наука и пром-сть. 1957. Т. 2, № 2 (співавтор); Определение индивидуального углеводородного состава бензинов прямой гонки комбинированным методом. Москва, 1959 (співавтор); Каталитические превращения углеводородов: Сб. избр. тр. Москва, 1968.

Рекомендована література

1. Рубинштейн А. Академик Борис Александрович Казанский (К 60-летию со дня рожд.) // Вест. АН СРСР. 1951. № 5;
2. Борис Александрович Казанский: Мат. к биобиблиографии ученых СРСР. Сер. хим. наук. Москва, 1952. Вып. 17;
3. 1973. Вып. 51;
4. Волков В. А., Вонский Е. В., Кузнецова Г. И. Выдающиеся химики мира: Биогр. справоч. Москва, 1991.

Бібліографічний опис:

Казанський Борис Олександрович / В. Я. Чирва, Д. П. Толстенко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2011. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-12169>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).